

Hloubková analýza dopravních nehod - zpráva o semináři PENDANT a konferenci ESAR

Ve dnech 1.–3. 9. 2004 se v areálu Vysoké školy lékařské v Hannoveru (Hannover Medical School) konaly dvě významné akce týkající se bezpečnosti silničního provozu, a to seminář PENDANT a na něho navazující konference ESAR. Zúčastnilo se jich 90 zástupců z vědeckých ústavů, vysokých škol a výrobců automobilů z celého světa. Vedením první akce se ujala Loughborough Univerzity z Velké Británie, druhá akce – konference ESAR byla organizována Hannover Medical School. Konferenci ESAR navštívil i spolkový ministr dopravy a stavebnictví Ralf Nagel. Na konání semináře a především konference měl největší zásluhu Prof. Dipl. Ing. Dietmar Otte, vedoucí oddělení výzkumu dopravních nehod na Lékařské vysoké škole v Hannoveru. V úvodním slově zdůraznil důležitost tohoto setkání odborníků pracujících v oblasti bezpečnosti silničního provozu, a to z důvodu výměny zkušeností i z důvodu hledání jednotných postupů hloubkové analýzy, resp. statistiky dopravních nehod v rámci celé Evropské unie.

Dopravní odborníci pracující v oblasti bezpečnosti silničního provozu si uvědomují, že 40 tisíc mrtvých, kteří zahynuli při 1,6 mil. nehod v Evropě za jediný rok jsou alarmující a že je zapotřebí intenzivně hledat nápravu. K tomu, aby se podnikala účinná protipatření je zapotřebí důkladně poznat stávající stav za pomoci jednotné metodiky a rovněž jednotné statistiky. V současné době řada motoristicky vyspělých států Evropy provádí hloubkovou analýzu dopravních nehod na vysoké odborné úrovni, čemuž odpovídají i nadějně výsledky poklesů počtů i následků dopravních nehod, avšak tyto jejich činnosti nejsou zcela jednotné a tudíž i výsledky jsou mnohdy těžko porovnatelné.

PENDANT (Pan-European Co-ordinated Accident and Injury Databases)

Úkolem projektu PENDANT je koordinace snah o vytvoření jednotného celoevropského informačního systému, který by sloužil široké odborné veřejnosti (policii, výrobcům automobilů, zdravotníkům a v neposlední řadě i správcům silnic). Na řešení projektu se podílí dopravní odborníci ze 14 výzkumných organizací 8 evropských

zemí. Na projekt PENDANT navazují, resp. s ním souvisí další výzkumné projekty z oblasti bezpečnosti silničního provozu a to:

- RISER (roadside infrastructure for safer European roads),
- SARAC (safety ratings using real-world data),
- CHILD (child injury – led design),
- APSN (automatic passive safety network).

Na workshopu bylo konstatováno, že Evropská komise má v úmyslu do roku 2010 jednotnou statistiku dopravních nehod uvést do praxe.

ESAR (Expert Symposium on Accident Research)

První mezinárodní konference o výzkumu dopravních nehod ESAR se konala jako logické pokračování předcházejícího workshopu Pendant. Konference se konala za podpory BAStu (německý výzkumný institut) a FATu (výzkumná asociace německých výrobců automobilů) a otevřel ji spolkový ministr dopravy a stavebnictví Ralf Nagel. Kromě Prof. Dipl. Ing. Dietmara Otteho se na konferenci významně podílel Prof. Dr. Christian Krettek, ředitel oddělení traumatické chirurgie z Lékařské vysoké školy v Hannoveru.

Celkový pohled na konferenční sál

Přestože počty usmrcených při nehodách na silnicích v Evropě mírně klesají i nadále jsou poměrně vysoké. Evropská komise stanovila, že do roku 2010 musí počet usmrcených při dopravních nehodách klesnout o 50 %.

Prof. Dipl. Ing. Dietmar Otte poukázal v úvodním slově na opodstatněnost hloubkových analýz dopravních nehod, jež jsou zdrojem důležitých informací. Uvedl rovněž, že hloubkovou analýzou dopravních nehod se již zabývá řada států světa, avšak výsledky jsou poznamenány rozdíly v používaných metodách především ve fázích vyhodnocení a tudíž je žádoucí je harmonizovat a sjednocovat.

Úvodní – klíčovou přednášku měl Prof. Murray Mackay (University of Birmingham) na téma „**Vývoj výzkumu dopravních nehod v Evropě**“ („The Evolution of Accident Research in Europe“). Věnoval se spíše obecným, avšak nutným zásadám výzkumu, a to jeho nezávislosti, objektivitě a neustálému vývoji. Zdůraznil nutnou nezávislost na správcích komunikací, na policii i na výrobcích vozidel, dokonce i na Ministerstvu dopravy. Uvedl rovněž zajímavé zjištění, že v období po 30 dnech až 1 roku po nehodové události ještě umírá přibližně 3 % účastníků nehod. Upozornil rovněž na dosud zásadní rozdíl hodnocení následků dopravních nehod – na rozdílný pohled různých států Evropy na dobu, při níž se ještě klasifikuje smrt jakožto následek dopravní nehody (Portugalsko, Španělsko, Řecko – 24 h, Francie 6 dní, Itálie 7 dní, většina ostatních států 30 dní). Výsledky se mohou lišit až o 4 %. Rovněž tak se dosud liší definice těžkého zranění v různých státech Evropy. Ještě větší rozdíly jsou v ohodnocení následků DN ze strany policie a zdravotních zařízení. Tento rozdíl může být až 34 %!!!

Následující přednášky, resp. prezentace byly rozděleny do 4 bloků:

1. Regulation, consumer aspects and methodologies
2. Vulnerable road users
3. Accident prevention nad causation
4. Injury prevention and mechanisms

Celkem bylo možno vyslechnout a vidět 35 prezentací na různá témata v oblasti bezpečnosti silničního provozu. Mezi nejvýznamnější patřily prezentace zástupců

Lékařské vysoké školy (Hannover Medical School) a University v Drážďanech (University Dresden) představující německou metodiku hloubkové analýzy dopravních nehod GIDAS, jež je prováděna ve dvou oblastech, a to kolem Hannoveru a Drážďan, dále metodiky z Velké Británie, Francie, Španělska, Švédska a další.

Závěr

Hloubková analýza dopravních nehod (in-depth analysis) je v motoristicky vyspělých státech brána jako velmi efektivní metoda získávání důležitých dat. Metodika zjišťování informací na místě nehody je v těchto státech téměř stejná, rozdílná je však např. hloubka analýzy následků na zdraví postižených osob. Rozdíly jsou rovněž v oblasti detekce poruch automobilové techniky. V každém z těchto států jsou vytvořeny poměrně velké týmy odborníků (odborníci na dopravní prostor, lékaři, psychologové, specialisté na automobilní techniku i odborníci na výpočetní techniku) z předních výzkumných organizací. Současně je nutno uvést, že v těchto státech jsou na činnost vynakládány finanční prostředky v řádu mil. Kč ročně. V diskusi bylo konstatováno, že je škoda, že dosud získané informace na základě hloubkových šetření nejsou zcela porovnatelné v celé Evropě (příp. i ve světě). Bylo rozhodnuto, že na sjednocení databází nehod se bude intenzivně pracovat.

Z hlediska ČR by bylo vhodné:

- vytvořit týmy specialistů např. po vzoru německého GIDAS (dopravní inženýři, dopravní psychologové, lékaři – chirurgové, specialisté na automobilní techniku),
- zúčastnit se praktických ukázek činností při hloubkové analýze např. ve formě stáží u výzkumných organizací v zahraničí,
- účastnit se jednání evropských odborníků o provádění a sjednocování metodiky hloubkových analýz, a to včetně jednotlivých specialistů,
- posoudit stávající postupy hloubkových analýz dopravních nehod a navrhnout řešení pro ČR
- neuspěchat zahájení hloubkových analýz DN ve velkém rozsahu, aby následně nedocházelo ke zbytečným změnám, spíše postupně rozšiřovat záběr.

Kontakt : Ing. Josef Andres

e-mail : andres@cdv.cz